

***American Archivist* 81, br. 1 i 2 (2018).**

American Archivist, stručni časopis Društva američkih arhivista (Society of American Archivists, SAA), obilježio je 2018. jubilarnih pedeset godina od početka izlaza. Ta je obljetnica tim važnija kad se uzme u obzir da su se arhivisti u SAD-u etablirali kao suverena profesija u kratkom roku od samo četiri godine i to nedavno, po europskim standardima. Naime, godine 1934. osnovan je matični Nacionalni arhiv (U.S. National Archives), 1936. slijedilo je matično društvo (SAA), a dvije godine poslije, 1938., i matični časopis. U skladu s time, *American Archivist* u 81. godištu bavi se dvjema temama koje su osnova svake struke: literaturom koja ju definira, normira i određuje u bitnim elementima te ljudima koji ju prakticiraju.

U tom je smislu prikladan uvodni članak napisala predsjednica SAA Nancy Y. McGovern (*Archives, history, and technology: Prologue and possibilities for SAA and the archival community*), a uvodni je tekst za prvi broj *The literature of a profession* napisao urednik Christopher A. Lee (iako je njegov tekst po redoslijedu prvi). Nastavak broja sadrži devet članaka i jedanaest manjih priloga (prikaza, recenzija i slično).

Anna Robinson-Sweet smatra kako su arhivisti u profesionalnom smislu idealno pozicionirani, ali i etički obvezani da donedavno rasno diskriminiranim društvenim skupinama, pogotovo Afroamerikancima, pomognu u ostvarivanju prava na reparacije. U tom smislu nudi detaljan pregled najrelevantnije i naj-recentnije stručne literature u svojem članku *Truth and reconciliation: Archivists as reparations activists*.

U članku *#MPLP Part 2: Replacing item-level metadata with user-generated social tags* Edward Benoit III iznosi rezultate studije kojoj je cilj bio istražiti praksu dodavanja oznaka digitalnim obavijesnim pomagalicama od strane korisnika arhiva (User generated tags) radi lakšega pretraživanja i pronalaženja gradiva. U studiji je sudjelovalo šezdeset ispitanika, koji su nakon pregledavanja digitaliziranih dokumenata i fotografija opisu dodavali svoje oznake. Studija je pokazala da ta vrsta metapodataka pomaže u potrazi za gradivom, ali i da korisne (pa i korisnije) oznake koje dodaju stručno obrazovani ispitanici, razumljivo, čine manjinu.

Erin Baucom se u radu *An exploration into archival descriptions of LGBTQ materials* bavi pitanjem zastarjelosti jezika kojim se u tradicionalnim arhivskim obavijesnim pomagalicama opisuju pripadnici zajednice lezbijki, *gay*, biseksualnih i transrodnih, odnosno transeksualnih osoba. Naime, autorica tvrdi da je u arhivima u SAD-u, što pukom inercijom, što namjerno, još uvijek reproduciran jezik struktura moći koje su u proteklim vremenima pripadnike te zajednice marginalizirali i nerijetko zlostavljali.

Za razliku od arhivistima uobičajene problematike obrade i opisa gradiva, Maurita Baldock i J. Wendel Cox okrenuli su se u drugom smjeru. Razmatraju

arhivsko gradivo Kongresa SAD-a kroz prizmu korištenja (*New perspectives on Congressional Collections: A study of survey and assessment*). Smatraju da se vrijednost određene cjeline arhivskoga gradiva treba redefinirati sukladno njegovoj popularnosti kod korisnika, te da bi taj čimbenik svakako trebalo više uzeti u obzir kod izrade planova djelatnosti.

Ashley Nicole Vavra problematizira pravne i arhivističke aspekte tzv. “prava na zaborav” u članku *The right to be forgotten: An archival perspective*. Nakon prikaza konteksta u kojem je 2014. Europski sud pravde potvrdio pravo fizičkih osoba da od operatera mrežnih tražilica zatraže uklanjanje poveznica na osobne informacije, iznosi kako se to kosi s arhivističkim načelima, pogotovo pravom na pristup informacijama. Ističe da ni provedbeni propisi koji određuju zaštitu podataka (primjerice GDPR) nisu razriješili te konflikte.

Pitanje akvizicije i pristupa digitalnomu gradivu aktivističkih grupa inače dostupnoga na internetskim portalima (poput pokreta Occupy Wall Street i Documenting Ferguson Project), a u kontekstu arhivskih institucija analizira Ashlyn Velte u radu *Ethical challenges and current practices in activist social media archives*. Smatra da je interes struke za tu aktualnu tematiku slab, što je problematično, jer bi upravo arhivi trebali odrediti smjernice zainteresiranim pravnim i fizičkim osobama o čuvanju i pristupu tomu gradivu.

Digitalizacija kulturnoga nasljeđa povjesničarima svakodnevno mijenja istraživačke perspektive, što u kraćoj studiji analizira Alexandra M. Chassanoff (*Historians' experiences using digitized archival photographs as evidence*). Autorica je na uzorku od petnaest povjesničara ispitala na koje je načine rad na digitaliziranim fotografijama u arhivima (uz pomoć digitalnih pomagala) utjecao na njihovu istraživačku praksu i navike.

Univerzalan problem nezavršavanja fakulteta velikoga broja bruceša na zanimljiv način razmatra Leslie Wagner u članku *Milestone, not millstone: Archivists teaching first-year seminars*. Mnogi fakulteti u SAD-u na prvoj su godini uveli poseban seminar (*first-year seminar*) koji bruceše treba kvalitetnije osvijestiti o obvezama na svim godinama studiranja, s namjerom da se poveća postotak diplomiranih. Autorica iznosi promišljanja na temelju jednoga takvoga seminara, koji je sama organizirala i izvodila na Sveučilištu savezne države Wyoming.

Skupina autora (Lindsay Anderberg, Robin M. Katz, Shaun Hayes, Alison Stankrauff, Morgen MacIntosh Hodgetts, Josué Hurtado, Abigail Nye i Ashley Todd-Diaz) u zajedničkom radu *Teaching the teacher: Primary source instruction in American and Canadian archives graduate programs* iznosi rezultate istraživanja koje su proveli među članovima Društva američkih arhivista koji vode diplomatske studije arhivistike, kao i među diplomskim studentima – polaznicima. Zaključuju da studenti ne stječu dostatne pedagoške vještine da bi mogli poučavati studente, pogotovo u praktičnom radu s arhivskim gradivom.

Christopher B. Livingston u radu *Imagined spaces, preserved places: A case study of historic preservation through applied learning environments and service-learning* analizira recentne programe studentske arhivske prakse na Sveučilištu California. Ističe njihovu korisnost, i to ne zato što studenti stječu praktično iskustvo, nego pridonose i trajnomu očuvanju gradiva, ali i samim arhivistima omogućuju stjecanje novih znanja.

Prvi broj završava sekcijom *Reviews*, koja obuhvaća prikaze idućih stručnih naslova: Ofer Bergman i Steve Whittaker, *The Science of Managing Our Digital Stuff* (napisala Dorothy Waugh); Joanna Radin, *Life on Ice: A History of New Uses for Cold Blood* (Anne-Flore Laloë); Wolfgang Ernst, *Stirrings in the Archives: Order from Disorder* (Matthew Kirschenbaum); Francine Saillant, *Diversity, Dialogue and Sharing: Online Resources for a More Resourceful World* (J. J. Ghaddar); Anne J. Gilliland, Sue McKemmish i Andrew J. Lau (ur.), *Research in the Archival Multiverse* (Geoffrey Yeo); Mark Speltz, *North of Dixie: Civil Rights Photography Beyond the South* (Eden Orellove); Michael Shallacross i Christopher J. Prom (ur.), *Appraisal and Acquisition Strategies* (Adrien Hilton); Melissa Adler, *Cruising the Library: Perversities in the Organization of Knowledge* (Pamela Pierce); Henriette Roued-Cunliffe, Andrea Copeland (ur.), *Participatory Heritage* (Rory Grennan); John H. Slate i Kaye L. Minchew, *Managing local Government Archives* (Dennis R. Riley); Robin Rice i John Southall, *The Dana Librarian's Handbook* (Kayla Siddell).

Drugi broj tematski određuje urednički tekst *The people part of archives* (Christopher A. Lee). Ostatak ovoga broja sadrži sveukupno osam članaka i dva-naest manjih priloga.

Christy Fic u radu *Working as an embedded archivist in an undergraduate course: Transforming students into scholars through an archival workshop series* dotiče se kvalitete poučavanja vještina arhivskoga istraživanja na studijima povijesti. Autorica tvrdi kako studenti ne stječu znanja koja bi im omogućila samostalno istraživanje. Kao potencijalno rješenje analizira primjer istraživačke radionice koja je 2015. uspješno izvedena na Sveučilištu Shippensburg u saveznoj državi Pennsylvania. Zaključno iznosi kako bi se arhivske djelatnike svakako trebalo jače uključiti u studijske programe povijesti.

U članku *Civics in the archives: Engaging undergraduate and graduate students with congressional papers* Danielle Emerling argumentira kako se gradivo zakonodavne provenijencije u arhivu Kongresa SAD-a može praktično uporabiti u studijskim programima javne uprave i politologije. Kako studenti tih smjerova tipično ne istražuju u arhivima, smatra da iz primarnih izvora mogu naučiti mnogo o demokratskoj i građanskoj kulturi, ali da je preduvjet za to jače angažiranje arhivskih stručnjaka na studiju.

Jeremy Evans i Melissa Hernández Durán razmatraju pitanje digitalizacije zvučnih zapisa (*Rights review for sound recordings: Strategies using risk and fair*

use assessments). Naime, iako je ona trajno rješenje vječnih problema propadanja i zastarjelosti nosača zapisa, autorska prava su ozbiljna prepreka. Bojazan od pravnih posljedica tako često prekida pokušaje digitalizacije. Autori smatraju da se to može izbjeći preventivnim razmatranjem autorskih prava kroz procjenu pravnoga rizika i opravdanosti pristupa zapisima.

Analizu preferencija filmskih stvaratelja pri istraživanju zbirki audiovizualnoga gradiva iznose Laura Treat i Julie Judkins u radu *“First there is the creative decision, then there is the dollar decision”: Information-seeking behaviors of filmmakers using moving image archives*. S obzirom na razvijenost i dinamičnost filmske industrije u SAD-u ne čudi kako arhivisti provode specijalizirana istraživanja kako bi spomenutim korisnicima pojednostavnili arhivsko istraživanje. Riječ je o dobrom primjeru suradnje struke s privatnim sektorom.

Članak *“Be damned pushy at times”: The Committee on the Status of Women and Feminism in the archival profession, 1972-1998* autora Alexa H. Poolea bavi se feminizmom u Društvu američkih arhivista tijekom zadnje četvrtine 20. stoljeća. Autor analizira aktivizam feminističkih orijentiranih tijela Društva te ih smješta u širi društveno-politički kontekst razdoblja. Zaključuje u pozitivnom tonu, ističući da su ta tijela mnogo postignula na polju jednakopravnosti žena na radnom mjestu (unutar struke), unatoč otporima.

Erin Passehl-Stoddart u studiji *“Let me tell you what I learned”: Primary source literacy and student employment in archives and special collections* iznosi tezu kako je stažiranje studenata u sveučilišnim knjižnicama važno za razvijanje njihove informacijske pismenosti. Autor je za potrebe rada intervjuirao nekolicinu američkih studenata koji su radili u knjižnicama, a kao pouku iznosi da bi arhivisti svakako trebali češće tražiti povratne informacije radi usavršavanja studijskih programa, ali i usmjeravanja individualnih studenata.

Rad Ellen Engseth *Cultural competency: A framework for equity, diversity, and inclusion in the archival profession in the United States* razmatra primjenu načela “(inter)kulturalne osposobljenosti” (koju definira kao upravljanje međuljudskim odnosima svjesnim uzimanjem u obzir kulturalnih razlika) u arhivskoj službi u SAD-u. Autorica argumentira kako su arhivisti, po naravi svoje profesije, zapravo idealno pozicionirani da primjenom toga načela u svojem radu pridonesu razvoju interkulturalnosti u društvu općenito.

Chris Marino je u radu *Inquiry-based archival instruction: An exploratory study of affective impact* iznijela komparativnu analizu klasičnoga predavačkoga (*show-and-tell*) pristupa nasuprot suvremenomu interaktivnomu, koji se temelji na povratnim informacijama (*inquiry-based instruction*). Kako su ispitanici znatno pozitivnije reagirali na drugi, noviji pristup, autorica iznosi kako bi se arhivska pedagogija trebala samosvjesnije i samokritičnije postaviti, odnosno aktivnije uzeti u obzir mišljenja krajnjih konzumenata pedagoških sadržaja.

Naposljetku, sekcija *Reviews* obuhvaća iduće prikaze: Sarah Baker, *Community Custodians of Popular Music's Past: A DIY Approach to Heritage*; Sarah Baker (ur.), *Preserving Popular Music Heritage: Do-it-Yourself, Do-it-Together*; Norie Guthrie i Scott Carlson (ur.), *Music Preservation and Archiving Today* (sva tri napisala Adriana P. Cuervo); Joanna Sassoon, *Agents of Empire: How E.L. Mitchell's Photographs Shaped Australia* (Ricardo L. Punzalan); Meridith B. Mink i suradnici, *Keepers of Our Digital Future: An Assessment of the National Digital Stewardship Residencies, 2013-2016* (Edith Halvarsson); Shirley Lew i Baharak Yousefi (ur.), *Feminists Among Us: Resistance and Advocacy in Library Leadership* (Stacie Williams); Angela Dappert, Rebecca Squire Guenther i Sébastien Peyrard (ur.), *Digital Preservation Metadata for Practitioners: Implementing PREMIS* (Carly Dearborn); Sarah Lamdan, *Environmental Information: Research, Access and Environmental Decisionmaking* (Eira Tansey); James Lowry (ur.), *Displaced Archives* (Christopher M. Laico); Fiorella Foscarini, Heather MacNeil, Bonnie Mak i Gillian Oliver (ur.), *Engaging with Records and Archives: Histories and Theories* (Amy Cooper Cary); Anthony Cocciolo, *Moving Image and Sound Collections for Archivists* (Andy Uhrich); Kathleen A. Hansen i Nora Paul, *Future-Proofing the News: Preserving the First Draft of History* (Julie Rogers); Kate Theimer, Well, *What Came Next? Selections from ArchivesNext, 2007-2017* (Marcella Huggard); David Thomas, Simon Fowler i Valerie Johnson, *The Silence of the Archive* (Charlotte S. Kostelic).

Vedran Mučić

***American Archivist* 82, br. 1 (2019).**

Tema proljetno-ljetnoga broja 82. godišta stručnoga časopisa Društva američkih arhivista (Society of American Archivists, SAA) pitanje je koje se u kontekstu arhivske službe svakako treba razmatrati cjelovito: "robusnost" arhiva, odnosno širina usluge i osiguranje iste u budućnosti. Arhivski djelatnici koji se bave zaštitom i čuvanjem audiovizualnoga ili digitalnoga gradiva na zastarjelim formatima nosača podataka (Betamax i VHS videokasete, ili pak *floppy* ili ZIP diskete) itekako se mogu "naći" u toj problematici, jer pristup podacima pohranjenim na tim nosačima zahtijeva specijaliziranu opremu do koje je sve teže doći. Pohrana, pristup i sigurnosno kopiranje takvih podataka stoga zahtijeva cijeli niz dobro promišljenih odluka, koje anticipiraju i buduće potrebe korisnika, ali i djelatnika arhiva.

Urednik ovoga broja Christopher A. Lee razmatra tu problematiku u uvodnom tekstu *Archival robustness* te zaključuje kako se spomenuta "robusnost"

Naposljedku, sekcija *Reviews* obuhvaća iduće prikaze: Sarah Baker, *Community Custodians of Popular Music's Past: A DIY Approach to Heritage*; Sarah Baker (ur.), *Preserving Popular Music Heritage: Do-it-Yourself, Do-it-Together*; Norie Guthrie i Scott Carlson (ur.), *Music Preservation and Archiving Today* (sva tri napisala Adriana P. Cuervo); Joanna Sassoon, *Agents of Empire: How E.L. Mitchell's Photographs Shaped Australia* (Ricardo L. Punzalan); Meridith B. Mink i suradnici, *Keepers of Our Digital Future: An Assessment of the National Digital Stewardship Residencies, 2013-2016* (Edith Halvarsson); Shirley Lew i Baharak Yousefi (ur.), *Feminists Among Us: Resistance and Advocacy in Library Leadership* (Stacie Williams); Angela Dappert, Rebecca Squire Guenther i Sébastien Peyrard (ur.), *Digital Preservation Metadata for Practitioners: Implementing PREMIS* (Carly Dearborn); Sarah Lamdan, *Environmental Information: Research, Access and Environmental Decisionmaking* (Eira Tansey); James Lowry (ur.), *Displaced Archives* (Christopher M. Laico); Fiorella Foscarini, Heather MacNeil, Bonnie Mak i Gillian Oliver (ur.), *Engaging with Records and Archives: Histories and Theories* (Amy Cooper Cary); Anthony Cocciolo, *Moving Image and Sound Collections for Archivists* (Andy Uhrich); Kathleen A. Hansen i Nora Paul, *Future-Proofing the News: Preserving the First Draft of History* (Julie Rogers); Kate Theimer, Well, *What Came Next? Selections from ArchivesNext, 2007-2017* (Marcella Huggard); David Thomas, Simon Fowler i Valerie Johnson, *The Silence of the Archive* (Charlotte S. Kostelic).

Vedran Mučić

***American Archivist* 82, br. 1 (2019).**

Tema proljetno-ljetnoga broja 82. godišta stručnoga časopisa Društva američkih arhivista (Society of American Archivists, SAA) pitanje je koje se u kontekstu arhivske službe svakako treba razmatrati cjelovito: "robusnost" arhiva, odnosno širina usluge i osiguranje iste u budućnosti. Arhivski djelatnici koji se bave zaštitom i čuvanjem audiovizualnoga ili digitalnoga gradiva na zastarjelim formatima nosača podataka (Betamax i VHS videokasete, ili pak *floppy* ili ZIP diskete) itekako se mogu "naći" u toj problematici, jer pristup podacima pohranjenim na tim nosačima zahtijeva specijaliziranu opremu do koje je sve teže doći. Pohrana, pristup i sigurnosno kopiranje takvih podataka stoga zahtijeva cijeli niz dobro promišljenih odluka, koje anticipiraju i buduće potrebe korisnika, ali i djelatnika arhiva.

Urednik ovoga broja Christopher A. Lee razmatra tu problematiku u uvodnom tekstu *Archival robustness* te zaključuje kako se spomenuta "robusnost"

gradi na dobro promišljenim odlukama koje se oslanjaju na načela raznovrsnosti (formata zapisa koji se čuvaju) i redundancije (čuvanje podataka na više različitih formata i mjesta). Odluke moraju biti strateške naravi, jer robusnost zahtijeva dugotrajna i opsežna ulaganja resursa.

Tanya Zanish Belcher, predsjednica SAA, u svojoj je "adresi" članovima (*Keeping evidence and memory: Archives storytelling in the twenty-first century*) nakon pregleda recentnih aktivnosti Društva ponudila preporuke za nadolazeće vrijeme, smatrajući kako se američki arhivisti moraju jače aktivirati i preuzeti vodstvo u svojim poljima istraživanja. Nastavak sadrži sedam članaka i jedanaest manjih priloga (prikaza, recenzija i slično).

Edward Benoit i Donald C. Force u zajedničkom radu *One size does not fit all: Graduate archival education in the twenty-first century* analiziraju rezultate primjene recentnih preporuka SAA namijenjenih za diplomatske studije arhivistike (*Guidelines for a Graduate Program in Archival Studies, GPAS*). Zaključuju da se GPAS smjernice moraju prilagođavati kako se struka razvija, ali da ih nikako ne treba shvaćati kao univerzalno rješenje kod organiziranja studijskih programa arhivistike, što je do sada stvaralo teškoće.

U članku *The archival mystique: Women archivists are professional archivists* skupina autorica (Alexandra A. A. Orchard, Kristen Chinery, Allison Stankrauff i Leslie Van Veen McRoberts) problematizira činjenicu da u struci u kojoj demografski dominiraju žene još uvijek nailaze na tradicionalne, rodno uvjetovane prepreke. Zaključuju da struka u cjelini može napredovati samo nakon što se taj problem počne ozbiljnije rješavati.

Youngok Choi i Emily Nilson prezentiraju rezultate istraživanja provedenoga u mreži arhiva katoličke vjerske zajednice u SAD-u. Kao i obično, tu je problem manjak stručnoga ljudstva, financijskih sredstava i ulaganja u suvremenu informacijsku infrastrukturu, na temelju čega autori iznose niz preporuka koje se tiču upravljanja, ali i poticanja jače suradnje među arhivima koji čuvaju gradivo katoličke zajednice u SAD-u.

Prema Alice Pearman arhivisti moraju biti "robusni", odnosno imati široki repertoar vještina i znanja, jer arhivski zapisi mogu nastati u nizu formata na raznim nosačima (*Teacher's tales go online: Digitizing oral histories cassettes*). Za argumentaciju iznosi iskustvo digitalizacije audiokaseta nastalih u sklopu projekta oralne povijesti na sveučilištu Plymouth u saveznoj državi New Hampshire, analizirajući prvo pravne, etičke i praktične probleme toga postupka, a potom i znanja koja su bila neizostavna u rješavanju istih.

Rad *Evaluating how well an archival website allows a researcher to prepare for an on-site* Visit Scotta P. Pitola bavi se korisnošću mrežnih stranica arhiva. U tom smislu autor je osmislio ARPO indeks (Archival Research Preparation Online), prema čijim sastavnicama ocjenjuje korisnost stranica različitih arhiv-

skih institucija u SAD-u u prethodnoj pripremi istraživanja, tj. prije posjete samomu arhivu. Pri tom, iznosi da ARPO indeks mogu rabiti i sami arhivi da utvrde najbolji smjer kod redizajniranja vlastitih mrežnih stranica.

Derek Webb u članku *The virtuous circle of student research: Harnessing a multicourse collaborative research project to enhance archival collections* opisuje istraživačke projekte na Mississippi University for Women (MUW) koji su provedeni u sklopu nastave. Kroz istraživanje gradiva u vezi s procesom desegregacije i emancipacije žena i manjina, studenti su stekli korisna pedagoška znanja, ali su i sami pridonijeli izgradnji i obogaćivanju arhivskih zbirki sveučilišta.

Skupina autora (Keith L. Pendergrass, Walker Sampson, Tim Walsh i Laura Alagna) detaljno razmatraju pitanje ekološke održivosti digitalnoga čuvanja arhivskih zapisa. S obzirom na to da je riječ o nečemu što je danas postalo norma, ne čudi da autori kritički raslojavaju sve pretpostavke i razmišljanja na kojima počiva informacijska infrastruktura neizostavna u digitalnim arhivima (a koja itekako doprinosi zagađenju okoliša), smatrajući pri tom da ih treba promijeniti ako arhivi žele ostati u korak s vremenom, odnosno ekološki održivi.

Naposljetku, broj zaokružuje sekcija *Reviews* s prikazima idućih stručnih naslova: Nicoletta Leonardi i Simone Natale (ur.), *Photography and Other Media in the Nineteenth Century* (napisao Clayton Lewis); skupina autora, *The Future of Email Archives: A Report from the Task Force on Technical Approaches for Email Archives* (Kelsey O'Connell); Karen P. Nicholson i Maura Seale (ur.), *The Politics of Theory and the Practice of Critical Librarianship* (Anna Trammell); Geoffrey Yeo, *Records, Information, and Data: Exploring the Role of Record-Keeping in an Information Culture* (Juan Ilerbaig); Jacqueline Wernimont i Alexandra Minna Stern, *The Eugenic Rubicon: California's Sterilization Stories* (Maija Anderson); Frank Reed, Barbara Reed, Gilian Oliver i Joanne Evans, *Recordkeeping Informatics for a Networked Age* (Sarah R. Demb); Jeffrey Ashcroft (ur.), *Albrecht Dürer: Documentary Biography* (Jeffrey Mifflin); Lorraine Daston (ur.), *Science in the Archives: Pasts, Presents, Futures* (Trevor Owens); Liesbeth Corens, Kate Peters i Alexandra Walsham (ur.), *Archives and Information in the Early Modern World* (Eric C. Stoykovich); Norman A. Mooradian, *Ethics for Records and Information Management* (Ryan Speer); Heather Ryan i Walter Sampson, *The No-Nonsense Guide to Born-Digital Content* (Blake Graham).

Vedran Mučić